Дәрбәнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

Тәсисчи: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№ 51 (98347) 1920-ҹи илдән чыхыр 24 ДЕКАБР 2021-ҹи ил, ҹүмә.

Гијмәти 2 рубл.

Конфранс баша чатды

Дағыстанда «Террорчулуға гаршы информасија мүбаризәси» мөвзусунда реҝионлararасы елми-практик конфранс кечирилиб.

Декабрын 17-дә Каспијск шәһәриндә, «Азимут» меһманханасынын конфранс залында Дағыстан Республикасынын Информасија вә Мәтбуат назирлијинин тәшкилатчылығы илә «Терроризмә гаршы информасија мүбаризәсинә даир» әнәнәви Реҝионлararасы елми-практик конфранс кечирилиб.

«Бу илки конфрансда терроризмин јени формалары мүасир ҹәмијјәтә чағырыш кими нәзәрдән кечириләҹәк. 2021-ҹи ил русијалыларын һәјатында гызғын мүзакирә вә һадисәләрлә јадда галаҹаг. Терроризмлә бағлы проблемләр вә она гаршы информасија тәдбирләри тез-тез интернетдә ҝедир. Ҹәмијјәт бу ҹүр чағырышлара нә дәрәҹәдә һазырдыр, терроризмин јајылмасында информасија вә телекоммуникасија шәбәкәләринин ролу нәдир, террорун јајылмасында көлкә шәбәкәләриндән нә ҝөзләмәк, неҹә давранмаг лазымдыр? Информасија мүһитиндә ҝәнҹләрә гаршы нифрәт идеолоҝијасы илә нөвбәти террор актлары үчүн стимул ола биләр, биз һәр шеји неҹә тәһлил едиб изләјә биләрик? Конфранса дәвәт олунан мәрузәчиләр ҝүн әрзиндә бүтүн бу суаллара ҹаваб вермәјә чалышаҹаглар»- дејә назирликдән билдирилиб.

Епидемиоложи вәзијјәтлә әлагәдар олараг конфранс там вә јарымштат режимдә кечирилди. Республиканын уҹгар рајонларынын антитеррор комиссијаларынын нүмајәндәләри үчүн тәдбирин ҹанлы јајымы тәшкил олунмушду.

Чыхыш едәнләрин бәзиләри дә мүзакирәјә видеоконфранс форматында гошулдулар. Интернет сәһифәләриндә конфрансын програмы,мәрузәчиләрин чыхышларынын мөвзулары, о ҹүмләдән әлавә мәлуматлар да дәрҹ олунуб.

Бу конфрансда «Дәрбәнд» республика гәзетинин баш редактору Тәрлан Әләкпәров да иштирак едирди.

Ачылыш мәрасиминдә Дағыстан Республикасы башчысынын Идарәетмә Администрасијасынын рәһбәри вә һөкүмәт Информасија Сијасәти Администрасијасынын рәһбәри Рашид Акавов, Информасија вә Мәтбуат назири вәзифәсини иҹра едән Умаросман Һаҹыјев, Үмумдүнја Террорла Мүбаризә Фондунун президенти ҝенерал-лејтенант Николај Мосинсев-Озеранскиј, русијалы исламшүнас вә политолог Јана Амелина вә башгалары чыхыш едибләр. Умаросман Һаҹыјев саламлашма нитгиндә гејд етди ки, сон ики илдә өлкәдә бир дәнә дә олсун террор акты гејдә алынмајыб. «Ил әрзиндә биз Антитеррор комплекси үзәриндә фәал ишләјирик, чохлу сајда ҝөрүшләр, чохлу мәлумат материаллары јазылыб. Демәк олар ки, 25 илә јахындыр биз террорла мүбаризә шәраитиндәјик. Бу ҝүн сон ики илдә бир дәнә дә олсун террор актынын баш вермәдији барәдә бәјанат, әлбәттә, ҹидди наилијјәтдир. Бу, информасија мәканында чалышан һәр кәсин ләјагәтидир», -дејә Һаҹыјев гејд етди. Даһа сонра назир ән јахшы антитеррор мәзмуну үзрә биринҹи республика мүсабигәсинин иштиракчыларыны мүкафатландырды.

Русијалы исламшүнас алим вә политолог, Гафгаз, Крым вә Волгабоју өлкәләрин мүасир проблемләри, о ҹүмләдән сосиал шәбәкәләрин ҝәнҹләрә вә јеткинлик јашына чатмајанлара дағыдыҹы тәсири үзрә експерт, Јана Амелина, терроризмә гаршы информасијаја даир «Терроризмин јени формалары мүасир ҹәмијјәтә чағырыш кими» видеоконфранс режиминдә кечирилән елми-практик конфрансда чыхыш едиб. О, ҝәнҹләр мүһитиндә баш верән терроризмин сон тенденсијаларындан данышыб. Бунлар тәһсил мүәссисәләриндә имитасија характерли, јәни «Колумбајнерләр» ин ајрысечкилик етмәдији ҝүтләдир. Експерт типик ҹинајәткарын портретини ачыб, онлары ҹинајәт һәддинә чатдыран мәгамлардан данышыб. Дағыстан Республикасында Антитеррор Комиссијасы јанында експерт шурасынын иҹласынын иштиракчылары ҝәнҹләр мүһитиндә бу ҹүр тәзаһүрләрә гаршы мүбаризә мәсәләләрини мүзакирә едибләр.

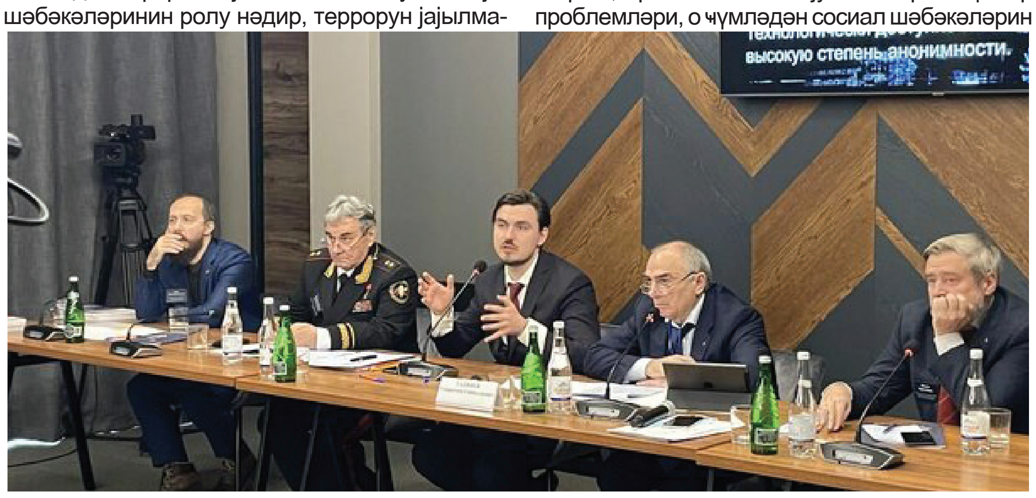

Мәдәни Әрази Әразиләринин Инкишафы Мониторинги вә Прогнозлашдырылмасы Фондунун баш директору, «Ҝеосијасәт.Ру» порталынын баш редактору Леонид Савин терроризм идеолоҝијасына гаршы мүбаризә вә ја терроризмә гаршы информасија мөвзусунда Реҝионлararасы елми-практик конфрансын аудиторијасына онлајн екстремизм вә терроризмин тәһлили заманы ваһид јанашманын нә олдуғуну билдириб. О, гејд етди ки,екстремистләр сосиал шәбәкәләрдә чох јахшы адаптасија олур вә онлара лазым олан информасијаны јајмаг үчүн дүзҝүн јанашмалар тапырлар. «Инди вәзијјәт хејли јахшыдыр, лакин, мөвзу вә проблем һәмишә олаҹаг, о мутасија едир вә дәјишир.

Нә јахшы ки, террор актлары јохдур, инсанлар өлмүр, амма иҹтимаијјәтин диггәти илә монипулјасија вар, буна диггәт јетирмәк лазымдыр»-дејә мүхбирә бу барәдә шәрһ вериб.

«Терроризмин јени формалары мүасир ҹәмијјәтә чағырыш кими» терроризмлә мүбаризә үзрә информасија мөвзусунда елми-практик конфранс чәрчивәсиндә Дағыстан Республикасында Антитеррор Комиссијасы јанында Експерт Шурасынын иҹласы кечирилиб. Чыхыш едән експертләрдән бири дә Үмумдүнја Террорла Мүбаризә Фондунун Президенти, ҝенерал-лејтенант, психолоҝија елмләри доктору, профессор Николај Масинсев-Озеранскиј олуб. О, ҝәнҹләр арасында террорла мүбаризәдән данышыб. «Ҝәнҹләр екстремизминин тәҹрид олунмуш бир һадисә кими тәһлүкә јаратмадығыны дүшүнмәк сәһвдир. Бунунла белә, политологларын фикринҹә, екстремист һәрәкәтләрин ади сәбәбкарлары даһа чох јеткинлик јашына чатмајан ҝәнҹләрдир. Ҝәнҹләр екстремизминин үмумијјәтлә екстремизмдән мәһдудлашдырылмасы үчүн әсас мејар онун тәрәфдарларынын јашыдыр-14-30 арасы. Һәр јаша хас олан физики вә психоложи хүсусијјәтләр аилә реаксијаларында өз әксини тапыр. Алимләр ҝәнҹләрин давранышынын белә бир хүсусијјәтини екстремал кими фәргләндирирләр. Һәддиндән артыг шүур типи импулсивлик, агрессивлик, риск етмәјә мејл, епотаж вә пассивликдә өзүнү ҝөстәрир. Ҝәнҹләрин екстремизми адәтән ҹәмијјәтдә мөвҹуд олан давраныш гајдаларына мәһәл гојмамаг вә ја онлары инкар етмәк ифадәси илә башлајыр»-дејә натиг сөзүнү тамамлады. Онун сөзләринә ҝөрә, екстремист тәшкилатларынын рәһбәрләри, әсас идеологлары, әсасән, ихтисаслы пешәкарлардыр, араларында бир нәфәр дә олсун, ишсиз јохдур. Уғурсуз инсанлар белә тәшкилатлара иҹрачы кими ҹәлб олунурлар: «Онлар,бир гајда олараг, мәктәбдә вә университетдә зәиф охујанлардыр ки, һәмјашыдлары кими карјера гура билмирләр. Онлар тәнһалыгдан чох әзијјәт чәкирләр, әкс ҹинслә мүнасибәт гурмурлар. Белә инсанлар демәк олар ки, һәмишә вә һәр јердә кәнарда галырлар вә һеч бир ширкәтдә өзләрини өзләри кими һисс етмирләр». Террор тәшкилатларынын сырави үзвләри јүксәк невротиклик вә чох јүксәк сәвијјәдә агрессивлик илә характеризә олунур. Онлар һәјәҹанлы һиссләр ахтармаға мејллидирләр, ади һәјат онлара мәнасыз, дарыхдырыҹы вә ән әсасы мәнасыз ҝөрүнүр. Риск, тәһлүкә истәјирләр. Сонра профессор Николај Масинсев-Озеранскиј конференсија иштиракчыларынын суалларына да ҹаваб верди.

Һазырлады: Н. Рәһим гызы

БУ НӨМРӘДӘ

155 милјон рубл сәрмајә гојмағы планлашдырылыр
«Дағыстан» РИА
сәһ.2

Ковид нә истәјир
М. Сејидов
сәһ.2

Хүсуси еһтијаҹы олан ушагларын јарадыҹылыг сәрҝиси
А. Ағакишијева
сәһ.3

QR код гајдалары
Ҝ.Бабајева
сәһ. 3

Елм вә әдәбијјат баниси
З.Дәрбәндли
сәһ.6

Сәрт сүрүҹүләр сәрт дөнкәдә
Г.Өмәров
сәһ. 7

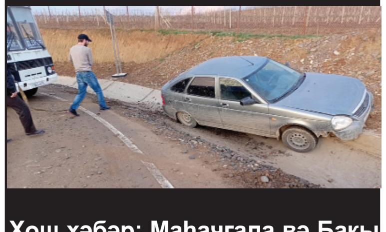

Хош хәбәр: Маһачгала вә Бакы бирбаша рејсләрлә бирләшдириләҹәк
Г.Өмәров
сәһ.7

«Омикрон» мутасијасы ашкар едилиб
сәһ.8

Ҝөзәллик
М.Сејидов
сәһ.8

ИГТИСАДИЈЈАТ

155 милјон рубл сәрмајә гојмағы планлашдырылыр

“Caspiy Glass” ММЧ Дагогнидә јени истеһсал мүәссисәсинин ачылышына 155 милјон рубл сәрмајә гојмағы планлашдырыр

Каспијск вә Дагестанские Огнинин габагчыл сосиал-игтисади инкишаф әразисиндә фәалијјәтин һәјата кечирилмәсинә даир мүгавиләләрин бағланмасы үчүн мүрачиәтләрә бахылмасы һаггында ичлас Дағыстан һөкүмәти сәдринин биринчи мүавини вәзифәсини ичра едән Нүсрәт Омаровун рәһбәрлији илә бу күнләрдә кечирилиб.

Ичласы ачан Нүсрәт Омаров илк нөвбәдә әлавә иш јерләринин јарадылмасы мәгсәди илә республикаја инвестисијаларын чәлб едилмәсинин вачиблијини вурғулајыб.

«Бу күн комиссијанын кечирилән ичласында «Caspiy Glass» ММЧ-нин әризәси тәгдим олунуб. Көстәрилән лајиһә мүәјјән едилмиш гајдада республиканын ичра һакимијјәтинин Дагестанские Огни администрасијасынын мараглананан органлары тәрәфиндән тәсдиг едилмишдир»-дејә баш назирин сәлаһијјәтләрини ичра едәнин биринчи мүавини гејд едиб.

Резидентләрин чәлб едилмәси илә бағлы кедән просес һаггында даһа әтрафлы Дағыстанын Игтисадијјат вә Әрази инкишафы Назири вә Әрази Инкишафы Назири вәзифәсини мүвәггәти ичра едән Руслан Әлијев мәлумат вериб.

«Һал-һазырда Дағыстан Республикасынын моношәһәрләринин габагчыл сосиал-игтисади инкишаф әразисинин резидентләринин рејестринә 16 мүәссисә дахил едилмишдир, о чүмләдән сосиал –игтисади инкишаф әразиси «Каспијск» -13, сосиал-игтисади инкишаф әразиси «Дагестанские Огни»-3.

«Инвестисија лајиһәләринин һәјата кечирилмәси чәрчивәсиндә 411 милјон рубл инвестисија вә 322 иш јери јарадылмышдыр. 2021-чи илдә короновирус пандемијасынын јајылмасы илә әлагәдар капитал гојулушларынын һәчминә вә јени иш јерләринин јарадылмасына даир минимум тәләбләрин јеринә јетирилмәси илә әлагәдар 12 резидент сосиал-игтисади инкишаф рејестриндән чыхарылыб»,-дејә Әлијев гејд етди.

«Caspiy Glass» ММЧ-нин нүмајәндәси Игор Залесски лајиһә һаггында даһа әтрафлы мәлумат вериб. О билдириб ки, лајиһә чәрчивәсиндә Дагестанские Огни моношәһәриндә сәнаје истифадәси үчүн шарларын истеһсалы мүәссисәсинин һәјата кечирилмәси планлашдырылыр. Бизнес-плана ујғун олараг инвестисијаларын үмуми һәчми 155 милјон рубл тәшкил едир, ејни заманда 25 јени иш јеринин јарадылмасы нәзәрдә тутулур. Лајиһәнин 3,7 һектар торпаг саһәсиндә һәјата кечирилмәси планлашдырылыр.

«Caspiy Glass» ММЧ-нин сосиал-игтисади инкишаф әразисинә резидент статусунун верилмәси нәзәрә алынмагла Русијанын Игтисади Инкишаф Назирлији, Дағыстан Республикасы Һөкүмәти вә Дагестанские Огни моношәһәри арасында бағланмыш сазишин шәртләринин јеринә јетирилмәсинә кәтириб чыхарачаг, иш јерләри вә капитал гојулушларынын һәчми үчүн нәзәрдә тутулмуш һәдәфләрин јеринә јетирилмәси бахымындан ичраата кечәчәк»,-дејә Дағыстанын биринчи витсе –президентинин сәлаһијјәтләрини ичра едән баш назир билдириб.

Даһа сонра ичласын нәтичәләринә әсасән сосиал-игтисади инкишафы габаглајан әразиләрин резидентләринин рејестринә дахил едилмәси үчүн материалларын Русија Федерасијасынын Игтисади Инкишаф назирлијинә көндәрилмәси вә сазишин бағланмасы барәдә гәрар гәбул едилиб.

Гејд етмәк лазымдыр ки, Русија Федерасијасы Һөкүмәтинин гәрарлары илә «Каспијск» вә «Дагестанские Огни» -нин сосиал игтисади инкишафыны әкс етдирән әразиләр јарадылыб.

Резидентин статусунун мөвчудлуғу моношәһәрләрдә сосиал-игтисади инкишафын габаглајычы әрази бүтөвлүјүндә верки күзәштләри вә имтијазлары нәзәрдә тутур. Сосиал –игтисади инкишаф әразисинин јарадылмасындан 5 ил әрзиндә бүдчәдән кәнар фондлара ајырмаларын 30-дан 7,6 фаиз азалдылмасы, әмлак веркисинин вә торпаг веркисинин сыфыр дәрчәси, мәнфәәт веркиси үзрә ашағы фаиз дәрәчәләри-илк беш ил әрзиндә 5 фаиз нөвбәти 5 ил -13 фаиздир.

«Каспијск» сосиал-игтисади инкишаф әразисиндә капитал гојулушунун минимум һәчми 5 милјон рубл вә 20 иш јери, «Дагестанские Огни» сосиал-игтисади инкишаф әразисиндә капитал гојулушунун минимум һәчми 2,5 милјон рубл вә 10 иш јери мүәјјән олунуб.

«Дағыстан» РИА

1000 нәфәр ишсиз ишлә тәмин едилиб

Дағыстанын Әмәк Назирлији ишсиз вәтәндашлары ишә көтүрмәк үчүн һәвәсләндирмә програмы чәрчивәсиндә 1000-ә јахын ишсиз адамы ишлә тәмин едиб.

«Әһалинин мәшғуллуғуна јардым» республика програмы чәрчивәсиндә 2021-чи илдә Дағыстан Республикасы Һөкүмәтинин тәсдиг едилмиш гәрарына ујғун олараг Дағыстан Республикасынын Әмәк вә Сосиал Инкишаф Назирлијинин мәшғуллуг хидмәти органлары тәрәфиндән ишә көтүрәнләрин ишсиз вәтәндашларын

ишә чәлб олунмасынын стимуллашдырылмасы истигамәтиндә бир сыра тәдбирләр һәјата кечирилир.

Белә ки, чәзачәкмә мүәссисәләриндән азадлыға чыхмыш вә јашы 14 јашдан 18 јашадәк олан јеткинлик јашына чатмајан вәтәндашларын ,о чүмләдән ,сосиал тәһлүкәли вәзијјәтдә олан шәхсләрин ишә чәлб едилмәсинин стимуллашдырылмасы мәгсәдилә 2021-чи ил үчүн республика бүдчәсиндән чәза чәкмәкдән азад едилмиш 31 муздлу вәтәндашын әмәјинин өдәнилмәси хәрчләринин өдәнилмәси үчүн 774,5 мин рубл мәбләғиндә вәсаит (әсасән 3 аја гәдәр мүддәтлә 1 нәфәр үчүн 166655,2 рубл) вә 14 јашындан 18 јаша гәдәр олан јеткинлик јашына чатмајан 600-ә јахын шәхсин әмәк һаггы үчүн 4996,6 мин рубл (әсасән 1 аја гәдәр мүддәтлә 1 нәфәрә 16655, 2) нәзәрдә тутулуб.

Һал-һазырда мәшғуллуг мәркәзләриндә јашы 14-дән 18-ә кими олан 400 нәфәр јеткинлик јашына чатмајанлар вә чәзачәкмә јерләриндән азад едилмиш 16 вәтәндашдыр.

Мәшғуллуг хидмәтләри бу субсидијалары тәмин етмәк үчүн ишә көтүрәнләри сечмәјә давам едир.

Бундан әлавә әлилләр үчүн иш јерләринин горунмасы мәгсәдилә әлилләрин ичтимаи тәшкилатлары тәрәфиндән јарадылан мүәссисәләрдә әлилләрин әмәјинин өдәнилмәси үчүн субсидијалар верилир.

2021-чи илдә әлилләрин әмәјинин өдәнилмәси хәрчләринин тәмин едилмәси үчүн 3797,4 мин рубл мәбләғдә малијјә вәсаити ајрылыб.

Һал-һазырда «Маһачгала шәһәр» мәшғуллуг Мәркәзиндә көстәрилән субсидијалар илә тәмин едилмәси үчүн ишә көтүрәнләрин сечими кечирилир.

Маһачгала «Електробитприбор» ММЧ вә «Дәјишиклик вахты» ММЧ ширкәтләри бу сечимдә иштирак етмәји планлашдырыр.

Көстәрилән ишә көтүрәнләр субсидијаларын верилмәси гајдасынын шәртләринә вә тәләбләринә ујғун олдугда республика бүдчәси һесабына көстәрилән мүәссисәләр әлилләрин әмәк һаггы хәрчләринин бир һиссәсини өдәмәк үчүн субсидијалар алачаг. (6 аја гәдәр мүддәтлә ајда 1 әлил үчүн 16,7 мин рубл) вә әлилләр үчүн олан иш јерләри сахланылачаг.

Дағыстан Республикасы Һөкүмәтинин «Әлил арабасындан истифадә едән, әлиллији олан шәхсләрин, онлар үчүн тәчһиз олунмуш иш јерләриндә мәшғуллуғуна көмәкликкөстәрилмәси үзрә тәдбирләрин һәјата кечирилмәси гајдасынын тәсдиг едилмәси һаггында» әсаснамәсинә ујғун олараг республика әразисиндә әлиллији олан ишсиз шәхсләрин мәшғуллуғуна көмәклик мәгсәдилә һәјата кечирилән тәдбир чәрчивәсиндә бу күнә кими әлилләр үчүн тәчһиз олунмуш 5 иш јери јарадылмышдыр.

Субсидијаларын өлчүсү әлил үчүн 1 иш јери аваданлығы үчүн 76,3 мин рубл тәшкил едир.(Дағыстан Республикасынын республика бүдчәсиндән ајрылан 30 иш јеринин јарадылмасына нәзәрдә тутулан вәсаитин үмуми мәбләғи 2,3 милјон рубл тәшкил едир). Бундан әлавә 2021-чи илдә Русија Федерасијасы Һөкүмәтинин 2021-чи илдә ишсиз вәтәндашларын мәшғуллуғунда һүгуги шәхсләрә вә фәрди саһибкарлара дөвләт дәстәји һаггында гәрарына ујғун олараг ишә көтүрәнләр мәшғуллуг хидмәтиндә гејдијјата алынмыш ишсиз вәтәндашларын мәшғуллуғу үчүн федерал бүдчәдән дөвләт бүдчәдән кәнар фондларына сығорта һагларынын мәбләғи вә рекионал әмсалы артырылмыш минимум әмәк һаггынын үч мисли мигдарында субсидијалар нәзәрдә тутулмушдур.

2021-чи әввәлиндән бу күнә гәдәр ишә көтүрәнләрин ишсиз вәтәндашларын ишә чәлб едилмәсинин стимуллашдырылмасы тәдбирләри чәрчивәсиндә Дағыстан Әмәк Назирлијинин мәшғуллуг хидмәтләри 926 нәфәри ишлә тәмин едә билиб.

Н. Гулијев

СӘҺИЈЈӘ

Русија Чинин 6 ширкәти илә мүгавилә имзалајыб

Русија Чинин 6 ширкәти илә коронавируса гаршы «Спутник» вә «Спутник Лајт» пејвәндләринин истеһсалына даир мүгавилә имзалајыб.

Бу барәдә Русија Президенти Владимир Путин Чин Халг Респубкасынын Сәдри Си Чинпин илә видеокөрүшү заманы мәлумат вериб. Президент Владимир Путин билдириб ки, Чин ширкәтләри Русија үчүн 150 милјон дозадан чох пејвәнд истеһсал едәчәкләр.

Русија вә Чин рәһбәрләри икитәрәфли мүнасибәтләри вә бејнәлхалг мәсәләләри мүзакирә едибләр. Тәрәфләр Пекиндә кечириләчәк Олимпија ојунларынын ачылышында шәхсән көрүшә биләчәкләринә үмид бәсләдикләрини билдирибләр.

Гаршылыглы саламламадан сонра көрүш гапалы форматда давам едиб.

Н. Гулијев

Ковид нә истәјир

Бу баш бәласы ковид бизкдән нә истәјир? Аллаһ бизләрә көмәк олсун ки, биз дә бу мурдар хәстәлијә галиб кәлә биләк.

Адам, инсанларын чох олдуғу јерләрә кетмәкдән чәкинир. Чүнки билмирсән, орадан гајытдыгдан сонра башына нә кәләчәк. Әввәлләр бири јанымызда асгыранда она «Сағлам ол» дејәрдик. Амма инди исә ондан узаглашмаға, јахын дурмамаға чалышырыг.

Артыг һамы, ваксин олунмаг гәрарына кәлиб. Чүнки о да бизләрин аилә үзвү вә бизләрдән бири олуб. Ваксин олун ки, һәм хәстәлик азалсын. Һәм дә сағлам һәјата гајытмаг шансымыз олсун. Өтән күнләр үчүн о гәдәг дарыхмышыг ки, о күнләри кери гајтармағын да тәк бир јолу вар, ваксин олунмаг.

Һамымыза сағлам өмүр, фираван һәјат, севинч долу күнләр арзулајырыг.

М. Сејидов

СӘҺИЈЈӘ

QR код гајдалары

Русија Дөвләт Думасы вәтәндашларын ичтимаи јерләрә јалныз коронавируса гаршы пејвәнддән сонра әлдә етдикләри QR кодла бурахылмасы барәдә ганун лајиһәсини биринчи охунушда дәстәкләјиб.

Биринчи охунушда гәбул едилмиш ганун лајиһәсинә әсасән, күтләви тәдбирләрә, мәдәнијјәт, ичтимаи иашә вә тичарәт мүәссисәләринә јалныз мүвафиг «QR» коду олан вәтәндашлар бурахылачаг.

Сәнәдә көрә, харичи пејвәнд вурдурмуш әчнәби вәтәндашларын ичтимаи јерләрә бурахылмасы мәсәләси һәлә өјрәнилир вә әчнәбиләр мәнфи нәтичә гејд олунмуш коронавирус тести тәгдим едә биләрләр.

Ичтимаи јерләрдә QR код гајдалары Русијада 2022-чи ил февралын 1-дән ијунун 1-дәк гүввәдә олачаг.

Сон бир һәфтә әрзиндә дүнјада 4 милјондан чох инсан коронавируса јолухуб, 47 минә јахын инсан дүнјасыны дәјишиб. Әввәлки једди күнлә мүгајисәдә јени јолухма һалларынын сајы 5 фаиз, өлүм һалларынын сајы исә 10 фаиз азалыб. Бу барәдә Үмумдүнја Сәһијјә Тәшкилатынын (ҮСТ) епидемија илә бағлы бүллетениндә дејилир.

Једди күн әрзиндә гејдә алынмыш јолухма һалларынын 65 фаизи вә өлүм һалларынын 60 фаизи Авропаја тәсадүф едир: јолухма һалларында 7 фаиз, өлүм һалларында исә 3 фаиз азалма гејдә алыныб.

Јолухма һалларынын әһәмијјәтли дәрәчәдә артмасы Африкада (111 фаиз) гејдә алыныб. Ејни заманда, кечән һәфтә Америкада (10 фаиз), Чәнуб-Шәрги Асијада (10 фаиз) вә Гәрби Сакит Океан рекионунда (7 фаиз) нәзәрәчарпачаг дәрәчәдә даһа аз јолухма һаллары гејдә алыныб. Гәрби Сакит Океан рекионунда (4 фаиз), Шәрги Аралыг дәнизиндә (3 фаиз) вә Африкада (1 фаиз) азалыб.

Бир һәфтә әрзиндә ән чох јолухма һаллары (674 019) Бирләшмиш Штатларда гејдә алыныб. Ондан сонра Алманија (351 738), Бөјүк Британија (350 340), Франса (335 972) вә Русија (215 283) јер алыблар.

Дүнјада доминант «делта» штамы сон 60 күн әрзиндә апарылан анализләрин 99,2 фаизиндә «омикрон» исә 0,4 фаизиндә ашкар едилиб. ҮСТ гејд етдији кими, 77 дөвләтдә ашкар олунан «омикрон» штамы «делта» үзәриндә артым үстүнлүјүнә маликдир. «О, тәкчә «делта» нын дөвријјәсинин «ашағы» олдуғу Чәнуби Африкада дејил, һәм дә көрүндүјү кими, «делта» вариантына јолухма һалларынын чох олдуғу, хүсусән дә Бөјүк Британијада даһа сүрәтлә јајылыр. Експертләр илкин мәлуматлара истинадән билдирирләр ки, ваксинләр «омикрон» дан мүдафиәдә даһа аз еффектлидир, бу штамла тәкрар јолухма риски исә дикәрләринә нисбәтән даһа јүксәкдир». Бүтөвлүкдә, нараһатлыг доғуран бу јени вариантла бағлы риск, чох јүксәк олараг галыр.

Бу ајын мәлуматына көрә, пандемијанын башланғычындан бәри дүнјада 270 031 622 јолухма һалы, 5 310 502 өлүм һалы гејдә алыныб. Күн әрзиндә јолуханларын сајы 395 564 нәфәр, өләнләрин сајы 5 312 нәфәр артыб. Үмумдүнја Сәһијјә Тәшкилатына мәлуматлар дахил олан тәсдигләнмиш јолухма һалларынын әксәријјәти АБШ-да (49 629 855) гејдә алыныб. Ондан сонра һиндистан (34 703 644) вә Бразилија (22 167 781) јер алыблар. Өлүм һаллары ән чох АБШ-да гејдә алыныб-790 920, икинчи сырада Бразилија (616 251), үчүнчүдә исә һиндистан (475 888) гәрарлашыб.

Һазырлады: К.Бабајева

100 мин рубл мүкафат алачаглар

50-дән артыг дағыстан мәктәблиси Дағыстан Республикасы һөкумәтиндән 100 мин рубл мәбләғиндә мүкафат алачаг.

Өдәнишләр: Үмумрусија олимпиадаларында финал мәрһәләнин мүкафатына лајиг көрүлән мәктәблиләр, һабелә онлары һазырлашдыран мүәллимләр, Дағыстаны Үмумрусија олимпиадаларында тәмсил едән вә Русија Федерасијасы Елм вә Тәһсил назирлији тәрәфиндән һәр ил тәсдиг едилән сијаһыдан Биринчи сәвијјәли олимпиада галиби адыны газанан шакирдләр вә Ваһид Дөвләт Имтаһаныда(ЕГЭ) 100 бал газанан 11-чи синиф шакирдләри бу сертификаты газана биләчәкләр.

Биринчи категорија үзрә мүкафатларын саһибләри еколокија үзрә галиб, Маһачгала, №39 сајлы лисејин шакирди Елдар Зәкәријев, һәмчинин онун биолокија вә еколокија мүәллими Луиза Мамејевадыр.

Икинчи категоријаја физика, тарих вә харичи дил фәнләри үзрә Үмумрусија «Бөјүк Дәјишиклик» мүсабигәси вә олимпиадаларынын галиби олмуш Кизлјар, Дәрбәнд, Маһачгала шәһәрләри, һабелә Хунзах вә Новолакскиј рајонларынын мәктәблиләри дахилдир.

Ваһид Дөвләт Имтаһанынын нәтичәләринә әсасән 100 бал топлајан 11-чи синиф шакирдләриндән тәлтиф олунанларын сијаһысына республиканын мүхтәлиф шәһәр вә рајонларындан олан 44 мәзун дахил едилиб.

Дағыстанын Елм вә Тәһсил Назирлијинә республика бүдчәсиндән мүкафатларын едәнилмәси тапшырылыб.

РЕСПУБЛИКА ХӘБӘРЛӘРИ

Хүсуси еһтијачы олан ушагларын јарадычылыг сәркиси

Дағыстанын Әмәк Назирлијинин дәстәји илә Маһачгалада хүсуси ушагларын јарадычылыг ишләриндән ибарәт сәрки ачылыб.

Бу јахынларда «Русија мәним тарихимидир» Тарихи паркында «Кәләчәјин үфүгләри» үчүнчү Регионларарасы фестивалы чәрчивәсиндә хүсуси гајғыја еһтијачы олан ушагларын јарадычылыг ишләриндән ибарәт сәрки кечирилиб.

«Кәләчәјин үфүгләри»- Үмумрусија Регионларарасы фестивалы тәкчә сағламлыг имканлары мәһдуд ушагларын дејил, һәм дә онларын валидејнләринин, гардаш вә бачыларынын јарадычылыг потенсиалыны реаллашдырмаға имкан верир.

Лајиһәнин әсас консепсијасы хүсуси ушаглара вә онларын јахынларына өзләрини ифадә етмәк, дүнја һаггында һиссләрини вә гаврајышларыны бөлүшмәк, утанмамаг, өз хүсуси дүнјасыны көстәрмәк имканы вермәкдир.

Диггәт јетирилир вә бунун мүгабилиндә бәзән валидејнләр һобби вә истедадларыны тамамилә унудурлар.

Сәркидә Маһачгала, Бујнакск, Дәрбәнд, Һәштәрхан, Саратов, Москва, Азов, Иваново вә Чељабинскдән олан ушагларын 200-дән чох иши нүмајиш етдирилиб. 2021-чи илдә фестивал Дағыстан Республикасынын Әмәк вә Сосиал Инкишаф Назирлијинин грантлары вә Президент грантлары һесабына малијјәләшдирилән гејри-коммерсија тәшкилаты олан әлил вә сағламлыг имкаларындан мәһдуд ушаглар үчүн «Мираж» инкишаф Мәркәзинин дәстәји илә кечирилир.

Лајиһәнин тәшкилатчыларынын сөзләринә көрә, илк ики сәркидән сонра истедадлы хүсуси ушагларын чох олдуғу, онларын истедадларынын үзә чыхарылмасында валидејнләрә көмәклик көстәрилмәсинә еһтијач дујулдуғу мәлум олуб.

Валидејнләрин фикринчә, чох аз мүәссисә беләә ушаглары ән азы һансыса јарадычылыг даирәләриндә гәбул едә билир. Ушагларын чәмијјәтдә һамы илә бәрабәр гәбул олунмасы чох вачибдир. Ушаглар рәсм галерејасында көзәл бәзәдилмиш әсәрләрини көрәркән вә бунун үчүн сертификатлар вә һәдијјәләр алдыгда, өзләрини тамам башга чүр көстәрмәјә башлајыблар. Һәм дә вачиб чәһәт фестивалда јалныз хүсуси ушагларын дејил, онларын гоһумларынын вә достларынын да иштиракыдыр. Чох вахт аиләдә хүсуси бир ушаг олдугда, она бөјүк

«Кәләчәјин үфүгләри» 3-чү фестивалы чәрчивәсиндә 4 тәдбир:- ДМССР-ин 100 иллијинә һәср олунмуш рәсм мүсабигәси- «Мәним Дағыстаным»; хүсуси ушагларын вә онларын јахынларынын ишләриндән ибарәт сәрки; «Хәјалларын үчушу» клубуна гатылан ушагларын ишләринин һесабат сәркиси 2022-чи илин март ајында Рәсул һәмзәтов адына Милли китабханада вә 2022-чи ил ијун ајынын 13-дән 30-на гәдәр исә Поезија Театрында фестивала јекун вурачаг «Мән хошбәхт анајам» фотосәркиси кечириләчәк.

Һазырлады: А.Ағакишијева

АБУНӘ-2022

ҺӨРМӘТЛИ ОХУЧУЛАР!

«Дәрбәнд» республика ичтимаи-сијаси **гәзетинә 2022-чи** ил үчүн абунә јазылышы давам едир. Гәзетә рабитә шөбәсиндә вә редаксијада (әкәр редаксијадан јазыларсынызса, онда бу заман гәзетин гијмәти 253,50 рубл олачагдар) абунә јазыла биләрсиниз.

Бир илә – 507,00 рублдур.

Индекс – ПА 463

Елм вә әдәбијјат баниси

Азәрбајҹан та дөврү гәдимдән өз озанлары, дастанлары, әфсанәләри вә битиб түкәнмәјән зәнкин мәдәнијјәти илә бүтүн дүнјаја таныныр. Азәрбајҹанын һәр гајасы, һәтда сыныг дашы да бир тарихдир, бир мусигидир. Азәрбајҹанын мәдәнијјәти һәр саһәдә варлы вә дөвләтлидир. Гәдим ирс сәнәти, муғамы, сазы, сөзү, каманчасы. Садаламагла битмәк билмәјән, зәнкин вә дәрин мәдәнијјәти вар.

Бу дијарда дүнјаја кәлән һәр бир көрпәнин дә белә, ағлама сәсиндә бир аваз вар. Ана лајласы да, о көрпәнин авазына мин нахыш вурур санки көрпә бөјүдүкҹә нәнәси она нағыл данышар, бабасы исә ел оғулларынын ҹәнкиндән дастанлар данышар. Елә она көрә дә, бу торпагда дүнјаја кәлән ушағын да әвәзсиз сәси вә мәдәнијјәтә һәвәси вә севкиси јараныр. Азәрбајҹанын һәр бир бөлкәсинин өзүнәмәхсус адәт вә әнәнәләри вар. Белә һалда, һәр бөлкәдән јүзләрлә сәнәткар чыхыр. Сизләрә бир чох сәнәт аләминдә олан инсанлардан, вахташыры јазыб чатдырмаға чалышырыг. Бу күн исә сизә, ашыг сәнәтинә әвәзсиз инҹиләр кәтирән, Товуз бөлкәсинин сазлы, сөзлү өвлады Мәһәррәм Паша оғлу Гасымлыдан сөһбәт ачаҹағам. Онун мүдриклијиндән, сәнәтә бағлылығындан, Дәмиргапы Дәрбәндә вурғунлуғундан, она олан севкисиндән данышаҹағам. Мәһәррәм Паша оғлу Гасымлы 1958-ҹи илдә күнәшли Азәрбајҹанын фүсункар күшәси, сәнәткарлар, ашыглар оҹағы сајылан Товуз рајонунун Алакол кәндиндә, дүнјаја көз ачыб. О, елә ушаглыгдан јашыдларындан чох фәргләнән бир ушаг олуб. Онун ашыг сәнәтинә мејиллилији дә, елә онун көрпә чағларындан бәлли олубмуш. Тахтаја сим сарыјыб, әлинә дә кичик бир дәмир парчасы алараг санки тәзанә илә саз чалырмыш. Мәктәбли олдуғу илләрдә дә, мәктәб дәрнәкләриндә фәаллығына көрә, ән севилән шакирд олуб. Мәктәби битирдикдән сонра, өзүнүн кичик јашларындан сечдији фолклор, ирс сәнәтинә јијәләнмәк гәрарына кәлир.

Вә орта мәктәби битирдикдән сонра, о, Бакы Дөвләт Университетинин филолокија факултәсинә дахил олур. Ораны да фәргләнмә илә битирән, Мәһәррәм Паша оғлу Гасымлы, елмин даһа дәринликләрини өјрәнмәк, мәнимсәмәк гәрарына кәлир. 1992-ҹи илдә о, Әдәбијјат Институтуна, Елми ишләр үзрә директор мүавини вәзифәсинә тәјин олунур. 1994-ҹү илдә «Азәрбајҹан әдәбијјаты тарихи» онҹилдлијини һазырлајанлардан бири олур. 2008-ҹи илдә исә, «Новруз» енсиклопедијасыны вә китабын баш елми редактору олур.

2016-чы илдә исә, профессор Мәһәррәм Гасымлы Азәрбајҹан Ашыглар Бирлијинин сәдри тәјин едилир. Вә о күндән бу күнә кими о, бу ишдә лајигинҹә өз шәхсијјәтлилији, өз дәст-хәтти илә ишләмәкдә,чалышмагда давам едир.

Китаблары: «Ашыг сәнәти», Бакы Озан нәшријјаты 1996-чы илдә, «Сәнә сөзүм вар» 2004-ҹү илдә, «Озан ашыг сәнәти», 2010-ҹу илдә Түркијәдә, ејни адлы китаб 2011-ҹи илдә Бакыда 204 сәһифә илә чап олунур. «Фолклор вә әдәбијјат арашдырмалары», Бакы Ели вә Тәһсил нәшријатында 627 сәһифә илә чап олунуб. «Ашыг шеиринин поетик бичимләри вә чешидләри», Бакы Елм вә Тәһсил нәшријатында Маһмуд Аллаһманлы илә бәрабәр 2018-ҹи илдә чап олунуб. Дәрбәнд озан вә шаирләриндән ибарәт, та XII-ҹи әсрдән бәри јазыб јарадан шаирләрин ашыг сәнәтинә јахын гошма вә кәрајлылары, бајатылары вә дастанларындан ибарәт «Дәрбәнд ел сәнәткарлары» адлы китаб чап етдириб. Онун Дәрбәндлә бағлы, бир чох хатирәләри вар. Чүнки о, 30 ил өнҹә дә, Дәрбәнддә јашајыб, јазыб јарадан шаирләри Азәрбајҹанда бир чох китабларда, гәзет вә журналларда чап еләтдириб.

Мәһәррәм Гасымлы тез-тез Дәрбәндә кәләр вә рәһмәтлик Кәрбәлајы Һәвва, Рәна Дәрбәнди, Таһир Салеһ, Тәһмираз Имамов, Фәхрәтдин Оруҹла көрүшләр тәшкил едәрди. Инди сәһһәтилә әлагәдар, узаг јола чыха билмәдијинә көрә кәлә билмир. 30 ил сонра, бирдән-бирә мәним Бакыја кедәркән она зәнк етмәјим, санки бу инсанын көврәк дамарларына тохунду. Она зәнк едиб, онунла данышан вә нараһат едән Зејнәб Дәрбәндлидир дејәндә. Мәнә гајытды ки, «Аман мәним Дәрбәнд бачым, сән мәни нараһат етмирсән, әксинә мәнә Дәрбәнд нәфәси вердин»-дејә көврәлмәси, мәни дә көврәлтди. Бәстәкар Елмир Мәдәтоғлу илә, онунла көрүшмәк үчүн Ашыглар Бирлијинә кетдик. Ора чатанда, катибәси онун јанында адам олдуғуну сөјләди. Һардаса 10-15 дәгигә көзләдик. Катибәси ичәри кириб, «Мәһәррәм мүәллим, Дәрбәнддән гонағыныз вар»-дејән кими. О ајаға галхыб, мәним габағыма кәлди. Мәни бағрына басыб, көврәк сәслә «Хош кәлдин, мәним Дәмиргапы Дәрбәндим. Сән бура кәләндә, һеч вахт гапыда дајаныб көзләмә, гапыны әлинлә дејил ајағынла ач вә кәл»-дејә сөјләди. Онунла чох мараглы сөһбәтләримиз олду. Онун нечә рәһмәтлик Мәммәд Асланла Дәрбәндә кәлиб, верилишләр чәкиб апардыгларындан. Галада кедиб, от үстүндә отуруб саатларла Дәрбәндин һәр буҹағына бахдыгларындан данышды. Мән ону динләдикҹә, онун Дәрбәнд һәсрәти илә данышдығыны,онун хатирәләрини динләдикҹә көзләримдән ихтијарсыз олараг јаш ахырды. О исә мәним үзүмә бахыб, «Мәним Дәрбәнд бачым, мәним үрәјим таб кәтирмир сәнин көз јашларына. Бура кәләндә өзүнү гәриб санма, Дәрбәнд бурада олмаса да, мән бурадајам»-дејә мәнә тәсәлли верирди.

Мәһәррәм Гасымлы бир фолклоршунас алим олараг, профессор олараг. Азәрбајҹан мәдәнијјәтинә јүзләрлә јенилик вә төһфәләр вериб. Орхан Паша тәхәллүсү илә танынан, севилән бу сәнәткар. индинин өзүндә дә Азәрбајҹан Дөвләт Мәдәнијјәт телевизијасында «Ашыг сәнәти» верилишинин јарадыҹысы вә апарыҹысыдыр. Вахташыры онунла зәнкләшиб, һал-әһвал тутурам. Дејир ки, «Зејнәб, сән әсил бачысан достсан, мәни һеч вахт унутмурсан. Бах һааа, бирдән Бакыја кәләрсән, АШЫГЛАР Бирлијинә кәлмәдән кедәрсән. Елә олса, инан ки, мәнә пис олар». Дејирәм каш тезликлә јол ачылајды, илк ишим Бакыја кедиб, о дәјәрли фолклоршунас, әвәзсиз сәнәткарымызла көрүшмәк олачаг. Онун бу илләр әзиндә, Дәрбәнд әдәби мүһитинә вердији дәјәр вә дәстәк нә унудулан дејил, нә дә данылан. Шәхсән мән, елә бир алим илә фәхр едирәм. О өз дедијини сөзлә дејил, әмәлдә көстәрән ел оғлудур. Дәрбәнди, Дәрбәнд олараг севән, сәнәтинә үрәклә бағлы. Ашыг сәнәти, озан, фолклор, ирсимиз. Бүтүн бунлара ҹани-дилдән јанашан, һәр кәс тәрәфиндән севилән бир инсандыр, бир сәнәткардыр Орхан Паша, дәјәрли Мәһәррәм Гасымлы.

Онун бир чох елми мәгаләләри харичдә чап олунуб, елм вә фолклор һагғында мәгаләләри охуҹуларын үрәјинҹә олуб. О, јаздығы һәр бир елми вә ја ашыг сәнәти илә бағлы мәгаләсинин елм чәкиси илә сөз чәкиси һәмишә бир-бирини үстәләјиб. Мәһәррәм Гасымлы јаздығы һәр бир јазыны, чап етдирдији һәр бир мәгаләни тәсдиги илә јазыб халга чатдырыр.

Онунла илк сөһбәтимиз заманы, о Орхан Пашадан сөһбәт едәркән. Мән она, «Мәһәррәм мүәллим, Орхан Паша

сизә гоһум олур?»-дејә суал вермишдим. О, бир нечә дәгигә сакитҹә мәнә бахараг күлдү вә сонра гајытды ки, «Мәним Дәрбәнд бачым, өзү дә лап јахын гоһумумдур»-дејә ҹаваб вермишди. Сонра китабларыны бир-бир варагладым, о заман анладым ки, Орхан Паша онун өзү имиш. Тур Һөкмдары Султан Сүлејман Хан «Мүһибби» ләгәби илә јаздығы кими, бизим Мәһәррәм Гасымлы да «Орхан Паша» ләгәби илә јазырмыш.

Ону јахындан таныдыгҹа анладым ки, бу садә, мүлајим, меһрибан, күләрүзлү, әсил инсани характерли дәјәрли гардашымыз сөз һөкмдары, сәнәт Султаныдыр. Доғурдан да, онунла јахындан танышлығыма чох шадам. О мәним үчүн, устадым Нәҹибә Илкинин 50 иллик јубилејимә һәср етдији «Ики вәтән гызы» китабына сөз јазыб. Орада јазыны «Дәрбәндимин Зејнәби»-дејә башламышды. Белә бир сәнәткарын јанында, мән дә аз да олса сөзүмү дејә билмишәмсә, демәк мән ән хошбәхт инсанам. Мәним «Турал вә Күлтәкин» дастанымы мәним үчүн әзбәр данышанда мән дүзүнү дејим ки, чашбаш галдым. О мәним чашгынлығымы көрүб, «Нә олду Дәрбәнд баҹым, нијә чашдын? Мән о дастаны ән азы бир алты дәфә охумушам»-дејәрәк күлүмсүндү. Мән исә, «Дүзүнү дејим, сиз ону охујаҹағсыз дејә инанмырдым. Амма сиз о дастаны әзбәр билирсиниз»-дејә көзләрим долду. О исә, «Нечә охумајым, ону мәним Дәрбәндим јазыб»-дејә күлүмсүндү. Инанын, мән чох гүрурландым. Чүнки белә бир алим, фолклоршүнас, профессор, Елмләр доктурунун сөз сензурасындан кечмишдим. Бир јазар вә сәнәткар үчүн, бундан бөјүк, өнәмли вә дәјәрли гијмәт нә ола биләрди.

Мәһәррәм мүәллимә шәхсән өз адымдан бүтүн ону севәнләр адындан, Дәрбәнд јазарлары адындан, О, меһтәшәм «Дәрбәнд ел сәнәткарлары» китабына көрә, хүсуси тәшәккүр едирәм. Дәјәрли сәнәткара ҹан сағлығы, узун вә мәналы өмүр арзулајырам.

Дәрин һөрмәтләримизлә нәғмәкар шаир вә мүғәнни. «Дәрбәнд» республика гәзетинин штатданкәнар мүхбири Зејнәб Дәрбәндли вә еләҹә дә «ДӘРБӘНД» гәзетинин коллективи

МӘДӘНИЈЈӘТ

Русијанын Рјазан вилајәтиндә Икинҹи Дүнја мүһарибәси заманы ССРИ-нин газандығы гәләбәдә халгымызын мисилсиз хидмәтләринә һәср едилмиш «Азәрбајҹан Бөјүк Вәтән мүһарибәси илләриндә» адлы китаб чап едилиб.

«Азәрбајҹан Бөјүк Вәтән мүһарибәси илләриндә»

Диаспорла Иш үзрә Дөвләт Комитәсиндән билдирилиб ки, Һәшим Мәммәд Ҹәфәр оғлу Әлијевин тәртиб етдији китабда халгымызын икид өвладларынын өн вә арха ҹәбһәдә көстәрдикләри гәһрәманлыглардан вә өлкәмизин «гара гызыл» -ы олан Бакы нефтинин гәләбәдәки хүсуси ролундан әтрафлы бәһс едилиб.

Китабда көркәмли дөвләт хадими, үмуммилли лидер Һејдәр Әлијеувин «Әкәр Азәрбајҹанын нефти олмасајды, о заман Икинҹи Дүнја мүһарибәсиндә Инкилтәрә-Америка коалисијасынын вә ССРИ-нин алман фашизми үзәриндә гәләбәси гејри-мүмкүн оларды», Азәрбајҹан Президенти Илһам Әлијевин «Азәрбајҹан фашизм үзәриндә үмуми Гәләбәмизә лајигли төһфә верди. Мүһарибә заманы көстәрдији шүҹаәтә көрә Азәрбајҹанын 130-дан чох нүмајәндәси Совет Иттифагы Гәһрәманы адына лајиг көрүлүб, 170 миндән чох әскәр вә забитимиз мүхтәлиф орден вә медалларла тәлтиф едилиб. Азәрбајҹан бүтүн өлкәни јанаҹагла тәмин едиб. Ҹәбһә үчүн лазым олан нефтин 70 фаиздән чоху, бензинин 80 фаизи, мотор јағларынын 90 фаизи Азәрбајҹанын пајына дүшүрдү. Бу олмасајды, совет ордусу дүшмәни мәғлуб едә билмәзди» вә Русија Президенти Владимир Путинин «Биз Бөјүк Вәтән мүһарибәси ҹәбһәләриндә фәдакарлыгла вурушараг үмуми гәләбәмизи газанмыш 600 мин азәрбајҹанлынын шүҹаәт вә гәһрәманлығыны еһтирамла аныруг» фикирләринә диггәт ҹәлб едилиб.

Гејд едәк ки, мүәллиф китабын әрсәјә кәлмәсиндә мәнәви дәстәкләринә көрә «Москва вилајәти азәрбајҹанлыларынын рекионал милли-мәдәни мухтаријјәти» иҹтимаи тәшкилатынын идарә һејәтинин үзвләринә вә фәалларына кеолокија-минералокија елмләри доктору профессор Азәрбајҹан Шаһмат Федерасијасынын кечмиш сәдри, Икинҹи Дүнја мүһарибәсиндә Бакы нефтинин ролуна китабларын мүәллифи Чапај Султановун һәјат јолдашы Лјудмила Султановаја хүсуси тәшәккүрүнү билдириб.

Б.Пирмәһәммәдов

Короновирусла мүһарибә чығыры

Артыг үчүнчү илдир ки, биз коронавируса гаршы мүһарибә чығырына гәдәм гојмушуг вә бу мүһарибә дәјишкән дәрәчәдә мүвәффәгијјәтлә давам едир. Чүнки сон вахтлар инсанлар бирләшиб, дүшмәнә биркә сәј-лә галиб кәлмәјин лабүдлүјүнү анлајыблар. Белә ки, кетдикчә даһа чох инсан көнүллү олараг пејвәнд етмәјә чалышыр, еһтијат тәдбирләри көрүр, маска тахыр, әлләрини дезинфексија едир. Нәтичәдә мән бүтүн бәшәријјәт һаггында данышмајачағам, амма биздә-Русијада газанылмыш уғур вә мүвәффәгијјәтләр бүтүн ајдынлығы илә нәзәрә чарпыр.

Русијанын баш һәкимләри вә вирусологларынын фикринчә, 2024-чү илә гәдәр пандемијаја галиб кәлмәк олар. Ән әсасы исә одур ки, бу јолдан һеч бир јана дөнмәјәк вә үмуми чәбһә илә гәләбә газанана гәдәр бирликдә ирәлилајәк.

С. Һачыәһмәдов,
експерт. Русчадан
чевирәни: А.Ағакишијева

Сәрт сүрүчүләр сәрт дөнкәдә

Чохдан көзләнилән Кечух-Хучни асфалт јолу там сүрәтлә тикилир. Јерси кәндинә гәдәр асфалт чәкилиб вә һазырлыг ишләри давам етдирилир. Севинчин, о чүмләдән бу сәтирләрин мүәллифинин дә шадлығынын һәдди-һүдуду јохдур. Анчаг көрүндүјү кими, бәзи сүрүчүләр асфалт јолу көрән кими

санки башларыны итирдиләр. Чүнки онлар бу тәзә јолда машынлары елә сүрәтлә идарә едирләр ки, һејрәтләнмәјә билмирсән, елә бил ракетдирләр. Мәнә елә бу сәбәбдән дә дарвагылары дүшүндүјү кими бу ил Дарвагдан Јерси истигамәтиндә чыханда кәскин дөнкәдә 20-јә јахын машын јолун кәнарына, һәтта лап елә дүз үзүмлүкләрин ичинә учуб. Јол нишанлары гаршыда кәсин бир дөнүш олдуғу барәдә хәбәрдарлыг етсә дә, буна әсас сәбәб- јүксәк сүрәтдир.

Өтән һәфтә мән өзүм бунун чанлы шаһиди олдум вә сујун ахмасы үчүн чәкилмиш бетон боруја учан «девјатка»ны телефонума чәкдим. Автомобилин саһибләри бизим танымадығымыз, кәнчләр иди. Бир хејли вахт машыны орадан нечә чыхарачағымызы дүшүндүк. Хошбәхтликдән һәмин анда Јерси-Дәрбәнд «маршрутка»сы кәлди һансы ки, ону асфалтын үзәринә чыхарды.

Дүнән ора даһа башга бир автомобил дүшмүшдү. Лакин бу дәфә вәзијјәт даһа ачыначаглы олду вә ағыр нәтичәләр верди- үч нәфәр ағыр јараланды, онлардан бири кәнч гадын иди. Һәр үчү хәстәханаја јерләшдирилди.

Садәчә белә «крутој» сүрүчүләрә демәк истәјирәм ки, еһтијатлы олун, гаршыда сиздән дә «крутој» дөнүшләр вар.

Г. Өмәров.

Итләр әһали арасында

Дәрбәнд гәдим шәһәр олдуғу кими дә, һәр тәрәфдән гонаглы-гаралы бир шәһәрдир. Демәк олар ки, Дәрбәнд артыг, бүтүн дүнјанын көзүдүр.

Дәрбәндин илбәил күчәләрини, паркларыны тәмир едиб дүзәлдирләр. Бәс бу шәһәрин күчәләриндә саһибсиз итләрин әһалијә гарышыб кәзмәләри нечә? Чамаат сәһәр-сәһәр ишә кедиб, ишдән кәлир. Ахшамлар да ејнән елә. Һәлә ушаглар мәктәбә кедир, бу итләрин кимәсә зијаны олурса, ким чаваб верәчәк? Ушаглар, һәтда бөјүкләр белә онлардан горхуб, еһтијат едирләр.

Һәр күн бу мәнзәрә илә гаршылашырыг, итләр шәһәрин күчәләриндә әһали арасында. Адамларын архасынча гачырлар, машынларын ардынча гачырлар. Ач итләр, шәһәри бөрүјүб.

Бу итләрә чавабдеһ оланлар, онлары һара вә нечә көтүрмәк лазымдыр бујуруб етсинләр. Ахы шәһәрдә минләрлә инсан јеријир, ән әсасы да ушаглар чох горхур. Бир тәрәфдән хәстәлик баш алыб кедир, дикәр тәрәфдән дә итләр бизим башымыза бәла олуб. елә бу вируслар, хәстә ит, пишикдән дә кәлмәмиш олмаз. Һеч олмаса, итләри шәһәрдән кәнара көтүрсүнләр. Зибилликләри дағыдырлар, һәр тәрәфи мурдарлајырлар. Ахы итә етибар јохдур, һәр ан адамын үстүнә чума биләр. одур ки, бу мәсәләјә бир диггәт јетирсәләр, мәнчә јахшы олардыолары.

М. Сејидов

Хош хәбәр: Маһачгала вә Бакы бирбаша рејсләрлә бирләшдириләчәк

Артыг үч илдир ки, коронавирус инфексијасына көрә гоншу Азәрбајчанла әлагәләримиз кәсилиб. Бу һал бизим - Дағыстан азәрбајчанлылары үчүн икигат хошакәлмәз иди. Амма бу јахынларда ешитдијимиз хош бир хәбәр бизим һамымызы севиндирди: «Економика» нәшријјатынын јаздығына көрә, 2022-чи ил јанварын 1-дән S7 Airlines һава јоллары Маһачгала һава лиманындан Бакыја рејсләр ачачаг. Учушлар шәнбә күнләри 176 сәрнишин тутуму олан комфортлу Boeing 737-800 тәјјарәләриндә планлашдырылыр.

Учуш чәдвәли:

Маһачгала һава лиманындан Москва вахты илә саат 16:00-да Бакыја чатма илә јерли вахтла саат 18:00-да учуш (учуш мүддәти-1 саат).

-Бакыдан учуш јерли вахтла саат 18:55-дә, Москва вахты илә саат 19:00-да Маһачгала һава лиманына чатма (учуш мүддәти 1 саат 05 дәгигә).

Доғрудур, авиабилетләрин гијмәтләри илә бағлы һеч нә билдирилмир, амма үмид едирик ки, онлар садә вәтәндашлар үчүн әлчатмаз олмајачаг.

Г. Өмәров.
Русчадан чевирәни: А.Ағакишијева.

Пјотр гамчы илә Дәрбәнддә баш верән зәлзәләни нечә сахлады

Шимал мүһарибәсинин галибијјәтлә баша чатмасындан сонра Биринчи Пјотр Русијаја әһәмијјәтли кәлир кәтирәчәк Орта Асија вә Һиндистандан Авропаја Русијадан кечән тичарәт јолуну гурмаг гәрарына кәлди. Рус ордусунун јолунда шәһәр-гала Дәрбәнд дајанмышды. Бурада әһалинин Биринчи Пјотра аид етдији гәрибә бир һадисә баш вермишди.

Бир күллә дә ачылмадан баш верән дәјүш

1722-чи илдә I Пјотрун башчылығы илә рус донанмасы Хәзәр дәнизинә доғру һәрәкәт етди. О заман Дәрбәнд шәһәри Иранын тәркибиндә иди вә стратежи әһәмијјәт кәсб едирди- ону Русија империјасына бирләшдирән Пјотр Хәзәр боју саһил јолуну кенишләндирмәји планлашдырды. Јерли дағлыларла бир нечә дөјүшдә галиб кәлән император галаны дөјүшсүз зәбт едә билди. Галанын коменданты Гулу-бек шәһәри Русија империјасынын һимајәсинә тәһвил верди.

Пјотр өз мәијјәтләри вә силаһлы дәстәләри илә бирликдә галаја јалныз ахшам чатды. Имам - Гулу-бек шәһәр чамаатынын мүшајиәти илә шәһәрин кәнарында рус нүмајәндә һејәтини гаршылады, лакин бунунла да кифајәтләнди вә даһа ирәли кечмәјә ичазә вермәди. Јерли адәтләрә көрә галаја кечә јахынлашмаг гадаған иди вә һәтта Пјотр да бу гајдадан истисна дејилди. Лакин император шәһәри дөјүшсүз әлдә етдијини баша дүшәрәк, шәргин әнәнәләринә һөрмәтлә јанашды. Дәрбәндин наиби (һәкмдар) императора шәһәр дарвазаларынын ачарларыны тәгдим етди вә бөјүк шәрәфлә Биринчи Пјотру өз тәбәәләри илә бирликдә галанын шималында јерләшән мүгәддәс ағачлығa јерләшдирди.

Ән сүрәтли зәлзәлә

Ертәси күн сәһәр, Бөјүк кунакдан әввәл (јерли сакинләр Пјотру белә адландырырдылар) Дәрбәндин гапылары ачылды вә шән сакинләр јени һимајәдары Гафгаз рәгсләри вә шадјаналыгла гаршыладылар. Лакин бу узун сүрмәди, тәнтәнәли ан Биринчи Пјотрун шәһәрә киришиндә башлајан зәлзәлә илә сона јетди. Хошбәхтликдән, бу узун сүрмәди, Дағыстан тәдгигатчысы вә «Дәрбәнд шәһәринин тарихи» китабынын мүәллифи Е.И.Козубски: «Пјотр гамчысыны шаппылты илә үч дәфә јерә вурду вә зәлзәлә дајанды».

Бу гејри-ади һадисәнин јалныз шәрг әфсанәси, јохса һәгиги тәбиәт феномени олмасы,- суалына тарихчиләр һәлә дә бирмәналы чаваб верә билмирләр.

Император үчүн газма

Рәсми гәбулун сонунда Биринчи Пјотр Нарын-гала галасынын Хан сарајында мәскунлашды. Онун отагларында һеч бир пәнчәрә јох иди вә император дәнизин үзәриндә күнәшин доғдуғуну көрмәк үчүн өз әлләри илә диварда бир ојуг ачды. Нечә дејәрләр, јалныз Авропа илә кифајәтләнмәјәчәксән.

Дәрбәнддә олдуғу мүддәтдә Биринчи Пјотр шәһәрин даһа да мөһкәмләндирилмәси үчүн әмрләр верди, әскәрләри јохлады вә һәмчинин онлар үчүн саһил јахынлығында хүсуси казармалар вә өзүнә исә кичик бир газма тикмәји әмр етди.

Император кечәни орада кечирмәди, лакин фәхри гаровул күнүн вә ја кечәнин истәнилән вахтында бөјүк гәлбли һимајәдарыны разы салмаг үчүн өз хидмәтини ајыг-сајыг јеринә јетирди.

«Кирилитса» сајтындан
Русчадан чевирәни:
А.Ағакишијева

ТӘҺСИЛ

«Мәктәб китаб чағырышы» мүсабигәси

Дағыстанлылар «Мәктәб китаб чағырышы» мүсабигәсиндә иштирак етмәјә дәвәт олунурлар.

«Мәктәб китаб чағырышы» бу шакирдләри мүталиә савадынын сәвијјәсини артырмаг, онлары мәктәб програмына јијәләнмәји вә синифдәнхарич охунун ојун шәклиндә һәвәсләндирмәк олан онлајн-мүсабигәдир.

Лаһијә тәдрис или әрзиндә һәјата кечирилир вә 31 август 2022-чи ил тарихиндәк давам едәчәк.

Мүсабигә јалныз шакирдләр јох һәмчинин мүәллимләр, китабханачылар, үмуми тәһсил мүәссисәләриндә иштирак едә биләрләр.

Мүсабигә иштиракчыларын мүталиә сәвијјәсини артырмаг, мәктәб програмынын јијәләнмәсинә һәвәсләндирмәк вә синифдәнхарич охунун ојун формасында јијәләнмәси үчүн тәшкил олунуб.

Үмумиликдә мәктәбләр үчүн 5 номинасија, иштиракчылар үчүн 9 шәхси номинасија вә һәмчинин оху нәзарәтчиләри рәһбәрләри (китабханачы, мүәллим) үчүн. Мәктәбләр үчүн номинасија; синифдәнхарич оху лидери (мәктәб дәрслијинә дахил олмајан китаблар чох охујан шакирдләрин олдуғу мәктәб); Мәктәб програмы лидери (мәктәб програмына дахил олан дәрсликләри чох охујан шакирдләрин олдуғу мәктәб); Бахыш лидери (мүсабигә гајдаларына ујғун ән чох рәј јазан шакирдләри олан мәктәб); Бөјүмә лидери (һәр ај әввәлкиндән даһа чох китаб охујан мәктәб); Охучу балансы лидери (сүрәтини итирмәјән вә һәр тәхминән ејни сајда китаб охујан мәктәб).

Номинасијалар мәктәблиләр үчүн јаш категоријасына вә охунан китабларын жанрларына көрә бөлүнүр.

Н.Гулијев

ДҮНЈА ХӘБӘРЛӘРИ

«Омикрон» мутасијасы ашкар едилиб

Һиндистанда үч јашлы ушагда коронавирусун «Омикрон» мутасијасы ашкар едилиб.

Билдирилир ки, Маһараштра штатында гејдә алынан факт бу јашда олан ушаглар арасында илк белә һалдыр.

Мәлумата көрә, һазырда азјашлыда хәстәлијин јүнкүл әламәтләри мүшаһидә олунур. Гејд едәк ки, Һиндистанда пандемија башлајандан индијәдәк 34 милјон 674 мин 744 нәфәрдә Ковид-19 ашкарланыб, 474 мин 735 нәфәр исә вирус сәбәбиндән вәфат едиб.

ИДМАН

Јени јарыш көзләнилир

2024-чү илдә Парисдә кечириләчәк Параолимпија Ојунларында 4400- јахын идманчы, 22 идман нөвү үзрә 549 медал уғрунда мүбаризә апарачаглар. Ојунларда гадынлар тәрәфиндән рекорд 235 медал вериләчәк ки, бу да Токиодакындан

8 медал чохдур. Һәмчинин, гадынлар үчүн даһа чох медал јарышы илә јанашы, јарышда ән азы 1859 идманчы иштирак едәчәк ки, бу да Токиодакындан 77 идманчы чохдур.

Лакин 339 гарышыг квота ајрылдығы үчүн, гадынларын үмуми сајынын арта биләчәји истисна едилмир.

Параолимпија таеквондосунда тәлтиф олунан медалларын сајы 6-дан 10-а јүксәләчәк, һәмчинин иштиракчыларын сајы 66% артачаг. Бу јердә гејд едәк ки, бу идман нөвүндә дағыстанлыларын да јер алдығы Русија миллиси ән күчлү федерасијалардан һесаб олунур. Магомедзагир Исалдибиров, Зајнутдин Атајев вә Даниил Сидоров артыг Токиода өзләрини көстәрибләр вә јени чағырыш узагда дејил.

Чүдочулар Шаһбан Курбанов вә Анатолиј Шевченконун, еләчә дә Токиода чемпион олмаг шансы газанан идманчы Муса Тајмазовун Парисә вәсигә уғрунда мүбаризә апарачаг ehтималы вар. дејиләнләрә әлавә етмәк галыр ки, үзкүчүлүк вә атлетикада ојнанан медалларын сајы мүвафиг олараг, 3 вә 5, идманчыларын өзләринин дә сајы азалыб.

Гураглыг ән бөјүк гытлыг јарадыб

Сомали әразисинин 90 фаизини ағушуна алан гураглыг сон 40 илин ән бөјүк гытлыг јарадыб.

Иглим дәјишиклији илә әләгәләндирилән гураглыг сон үч ил әрзиндә бөлкәдә јағынты дүшмәмәси нәтичәсиндә ортаја чыхыб.

«Офхам» бејнәлхалг тәшкилатынын Сомали нүмајәндәлијинин рәһбәри Әмвәд Әли тәбии фәлакәт үзүндән милјонларла сакинин ач галдығыны билдириб.

Гураглыг фәлакәти, дахили һәрби мүнагишә, һабелә чәјирткә һүчумлары нәтичәсиндә Сомали әһалисинин јарысына јахыны, јәни 7,7 милјон инсанын вахтларда тәчили һуманитар јардыма еhтијачы олачаг.

Сатыша чыхарылыб

Футбол әфсанәси Диего Марадонанын шәхси әшјалары сатыша чыхарылыб.

Марадона аиләси борчларыны гајтармаг үчүн бу аддымы атыб. Мәлумата көрә, аилә футболчунун өлүмүндән сонра чәтин күнләр јашајыр. Онун өвладлары бу гәрары бирликдә вериб.

Бу күнләрдә онлајн кечириләчәк һәррачда футболчунун һәјатыны, хатирәләрини

Мејмунлар 250 ити өлдүрүб

Харичи КИВ –ә истинадән хәбәр верир ки, јерли сакинләрин дедијинә көрә, һадисәләр бир нечә итин мејмунун баласыны өлдүрүлмәси илә башлајыб.

Мејмунлар 250-јә јахын ити биналарын вә ағачларын зирвәләринә сүрүјәрәк балалары илә бирликдә вәһшичәсинә өлдүрүбләр.

Маһәллә сакинләри мејмунларын гисас алдығыны вә јахынлыгдакы Лавул кәндиндә бир итин дә сағ галмадығыны билдирибләр.

Тәхминән 5000 әһалиси олан Лавулда кәнд сакинләри һадисә илә бағлы јардым истәмәк үчүн сәлаһијјәтлиләрә зәнк етсәләр дә, груплар һеч бир мејмуну тута билмәјиб. Мејмунлары тутмаг үчүн һәрәкәтә кечән бәзи кәндлиләр дә јараланыб.

11 јашлы гызы евдә әгрәб санчыб

Москва вилајәтинин Наро-Фоминск рајонунда 11 јашлы гызы евдә әгрәб санчыб. Һадисә мәктәбли гызын чантасындан ојунчагларыны бошалдаркән баш вериб. Гәфилдән елинә чыхан әгрәб ушағын голуну санчыб.

Дәрһал һәкимә мурачиәт олунуб. Гыз хәстәханаја чатдырылыб вә она илк тибби јардым көстәриләрәк , антидот ијнәси вурулуб. Һазырда онун һәјаты үчүн һеч бир тәһлүкә јохдур.

Әгрәб банкада гојулуб. Валидејнләр, Москва бөлкәси үчүн белә бир екзотик һәшәратын һарадан кәлә биләчәјини анламагда чәтинлик чәкирләр, чүнки аилә бу әрәфәдә харичә сәјаһәт етмәјиб.

Көзәллик

Гаршыдан јени ил кәлир, јени һәјат кәлир. Гышын вә јени илин көзәллији, өз паклығы илә јери көзәлләшдирән гардыр. Гар јағмаса, јени ил дә инсана бајрам кими көрүнмүр.

Һәм гарын јағмасы, һәм дә мешәләрдә гардан бүллур дон кејинмиш шам ағачлары, өзү бир башга көзәллик верир јер күррәсинә. Евләрдә дә чыл-чырагларла, ојунчагларла бәзәдилмиш шам ағачлары, корпәләрин һәтда бөјүкләрин севинчини

артырыр. Јәни, бүтүн бунлар, көзәллик дејилдә бәс нәдир? Һәјат өзү көзәәлдир, әәјәр әтрафында үрәји көзәл инсанлар варса. Вә бүтүн бу көзәлликләри, Аллаһ бизләрә бәхш едиб.

Ушаглар үчүн чүрбәчүр нағыллар јарадылыб, јени ил көзәлликләриндән. Мәсәлән, Шахта баба, Гар гыз, бәзәдилмиш шам ағачынын аотында кизләдилмиш һәдијјәләр. Јени ил дејиләндә, ушаглар, онлара вериләчәк һәдијјәләри көзләјир.

Дәрбәндимиздә дә нечә јердә, шам ағачлары бәзәдилиб. «Нарын-Гала»да, Мәммәдбәјов күчәсиндә, Сүлејман Сталскиј паркында, Дәнизкәнары паркда. Бах ушаглары севиндирмәк истәјән валидејнләр, онлары о јерләрә апарыб севиндирә биләр. бу дүнјаны «Ковид-19»ун пандемијјасынын бүрүдүјү бир заманда. Һеч олмаса, шәһәримиздәки бу көзәлликләрә бахыб севинәк.

Бајрама һазырлашан халгымыза, ковидсиз вә сағлам һәјат, бајрамын әсил севинчини арзулајырыг

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.һ.МӘММӘДОВА

Шөбә редакторлары:
К.Г.БАБАЈЕВА
Р.М. МУСАЈЕВ

Мүхбирләр:
һ.һ. КӘРИМОВ
М.М.СЕЈИДОВ
Н.А.ГУЛИЈЕВ
Г.У. ӘМӘРОВ
Б.К. ПИРМӘһӘММӘДОВ
Н.Р. МИРҺӘМИДОВА

Еhм оператору
А.J.АҒАКИШИЈЕВА

Баш мүһасиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ НӘШРИЈЈАТЫН ҮНВАНЫ:
368600, Дағыстан Республикасы,
Дәрбәнд шәһәри,
Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш редактор 89894856030,
үмуми шөбә 89604204987

«Типографија-М» ММЧ-дә чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны
Дәрбәнд шәһәри,
С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын кејфијјәти барәдә мәтбәәјә мүрачиәт едә биләрсиниз.

Работә, информасија технолокијалары вә күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија васитәләринин гејдијјаты һаггында
Шәһадәтнамә
ДР үзрә работә, информасија технолокијалары вә Күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00428
21.05.2019 г.

Материалларда кедән фактлар үчүн мүәллифләр мәсулијјәт дашыјырлар. Мүәллифләрин мөвгеји илә редаксијанын мөвгеји үјғун кәлмәјә биләр.

Индекс: ПА-463
Чапа имзаланды: 23.12 . 2021.

Фактики олараг 9.30
Саат 10.00

Тираж 2000
Сиф. №